יכול שאני מרבה אפילו מנחה ת"ל כן תניא אידך יעשה אשה ריח ניחוח לה' שומע אני כל שעולה לאשים אפילו מנחה ת"ל כאשר תעשו כן יעשה מה אתם מיני דמים אף הם מיני דמים אי מה אתם עולה ושלמים אף הם עולה ושלמים ת"ל ככם כגר יהיה לכם הקשתיו ולא (לדבר אחר) לקרבנותיכם רבי אומר ככם כאבותיכם מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דם אף הם לא יכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים להביא פרידה אחת א"א שלא מצינו בכל התורה כולה: לא אמרו קן אלא להקל עליו: ולא והתניא והקריבו מה ת"ל לפי שנאמר בתורים והקריב שומע אני האומר הרי עלי עולת העוף לא יפחות משני פרידין ת"ל והקריבו אפי' פרידה אחת חובה מיהא לא אשכחן והאיכא יולדת דמתיא בן יונה או תור לחטאת משום דאיכא כבש בהדה אמר מר מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא כו' בשלמא מילה דכתיב כי מולים היו כל העם היוצאים אי נמי מהכא ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי וגו' הרצאת דמים דכתיב וישלח את נערי בני ישראל אלא טבילה מנלן דכתיב ויקח משה חצי הדם ויזרק על העם ואין הזאה בלא טבילה אלא מעתה האידנא דליכא קרבן לא נקבל גרים אמר רב אחא בר יעקב וכי יגור אתכם גר אשר בתוככם וגו' ת"ר גר בזמן הזה צריך שיפריש רובע לקינו אר"ש כבר נמנה עליו רבן יוחנן בן זכאי ובטלה מפני התקלה אמר רב אידי בר גרשום אמר רב אדא בר אהבה הלכה כר"ש ואיכא דמתני לה על הדא דת"ר גר תושב מותר לעשות מלאכה בשבת לעצמו כישראל בחולו של מועד ר"ע אומר כישראל בי"ט ר' יוסי אומר גר תושב עושה בשבת לעצמו כישראל בחול רש"א אחד גר תושב ואחד [עובד כוכבים] עבד ואמה התושבים עושין מלאכה בשבת לעצמן כישראל בחולי:

מתני' אלו מביאין על הזדון כשוגג הבא על שפחה ונזיר שנטמא ושבועת העדות ושבועת הפקדון חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה וחמשה מביאין קרבן עולה ויורד אלו מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה הבא על שפחה ביאות הרבה ונזיר שנטמא טומאות הרבה:

גמ' הבא על השפחה מנלן דת"ר וכפר עליו הכהן באיל האשם על חטאתו אשר חטא מלמד שמביא קרבן אחד על עבירות הרבה (באיל האשם) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא לעשות (שוגג כמזיד): נזיר שנטמא: מנלן דכתיב וכי ימות מת עליו בפתע פתאום פתע זה שוגג וכן הוא אומר אם בפתע בלא איבה הדפו פתאום זה אונס וכן הוא אומר ויאמר ה' פתאום אל משה תניא אידך פתאום זה מזיד וכן הוא אומר ערום ראה רעה ונסתר ופתאים עברו ונענשו נכתוב קרא פתאום דמשמע שוגג ומשמע מזיד ומשמע אונס מזיד ואונס כדאמר ומשמע נמי שוגג דכתיב פתי יאמין לכל דבר ולא נכתוב קרא פתע אי כתב קרא פתאום דמשמע שוגג ומשמע מזיד ומשמע אונס ה"א כי מייתי קרבן בשוגג מידי דהוי אתורה כולה אבל אונס ומזיד אימא לא כתב רחמנא פתע דשוגג הוא לגלויי עליה דפתאום דאונס ומזיד הוא דאפי' הכי חייב רחמנא: שבועת העדות: מנלן דת"ר בכולן נאמר ונעלם כאן לא נאמר ונעלם לחייב על (השוגג כמזיד): שבועת הפקדון: מנלן יליף תחטא תחטא משבועת העדות: חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה: קתני הבא על השפחה ביאות הרבה מנלן דת"ר וכפר עליו הכהן באיל האשם על חטאתו אשר חטא מלמד שמביא קרבן אחד על עבירות הרבה (באיל האשם) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא לעשות מזיד כשוגג והא קרא כי כתיב במזיד כתיב אלא אימא לעשות שוגג כמזיד בעא מיניה רבי חנינא טירנאה מר' יוחנן הבא על חמש שפחות חרופות בהעלם אחת מהו חייב על כל אחת ואחת או אינו חייב אלא אחת אמר ליה חייב על כל אחת ואחת מאי שנא מחמש העלמות בשפחה אחת א"ל אין שפחה אחת גופין מוחלקין ה' שפחות גופין מוחלקין ומנלן דגבי שפחה גופין מוחלקין אמר ליה לאו אמרת גבי עריות ואשה לחלק על כל אשה ואשה גבי שפחה נמי כתיב ואשר ישכב את אשה שכבת זרע

והיא

רש"י

לכם הקשתיו. במקצת ולא כל קרבנותיכם ומיהו עולה מסתבר דמכשרא דכולה כליל: **מילה וטבילה והרלאת דמים.** מפרש לקמן: **והקריבו.** גבי עולת העוף דנדבה כויקרא: **והקריב.** משמע קרבן שלם: **כל העם היולאים.** בשעת יציאתן מלו: **בדמיך.** דם פסח ודם מילה: **הרלאת דמים.** זריקת דמים על המזבח: **וכי יגור אתכם גר וגו' לדורותיכם.** אע"ג דליכא מקדש: **צריך שיפריש רובע דינר לקינו.** לכשיבנה בית המקדש יביא קן דאמרי' לעיל דצריך קרבן וקרבן בפחות מרובע לא אפשר להפריש דאין מצוי קן בפחות מרובע כדאמרינן במתני' קועמדו קינין ברבעתים אבל פחות לא אפשר: **מפני התקלה.** שלא יהנה ממנו: **גר תושב.** שקבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים כגון נעמן: **עושה מלאכה בשבת לעצמו.** כדבר האבד כישראל בחולו של מועד: **כישראל בי"ט.** אוכל נפש: **מתני' שבועת העדות.** קרבן עולה ויורד: **שבועת הפקדון.** אשם: **גמ'** מדמצי למיכתב על חטאתו וליפסוק וכתיב על חטאתו אשר חטא לאתויי חטאים הרבה: **ונסלח לו מחטאתו אשר חטא.** להכי הדר כתיב תו ב' זימני חטא בר מב' זימני קמאי לעשות מזיד כשוגג: **ויאמר ה' פתאום.** כלומר אלו שלשתן ע"פ הדיבור: **ופתאים עברו ונענשו.** היינו מזיד דאין עונש אלא על המזיד: **ה"א.** אע"ג דפתאום דעלמא משמע אונס ושוגג ומזיד פתאום דנזיר ולאו מדמייתי קרבן עלה ש"מ דשוגג הוא מידי דהוה אכל התורה דרוב קרבנות על השגגה הן כאין להכי כתיב פתע דהוי שוגג לגלות לו עליה דפתאום: **בכולן.** בכל המבילין עולה ויורד שבאותה פרשה כגון מטמא מקדש ושבועת בטוי דכתיבי בהו ונעלם שבועת העדות: **לעשות מזיד כשוגג והא עיקר קרא במזיד כתיב.** דכתיב (ויקרא יט) בקורת תהיה והיינו מלקות ואין מלקות אלא במזיד ועליה קאמר והביא את אשמו ותו למה לי ונסלח לו מחטאתו לרבות מזיד: **אלא אימא לעשות שוגג כמזיד.** דמהו דתימא דוקא אמזיד מביא ולא אשוגג קא משמע לן ונסלח לו מחטאתו אשר חטא דלהכי כתיב חטא ארבע זימני תרי למילף קרבן אחד על עבירות הרבה ותרי לעשות שוגג כמזיד: **בהעלם אחת.** כלומר קודם שילקה ויביא קרבן על זו חזר ובעל זו: **לאו אמרת גבי עריות.** בפ"ק (לעיל ב:) ואל אשה ואשה לחלק על כל אשה ואשה כו':

תוספות

יכול שאני מרבה אפי' מנחה. פירוש מנחת נסכים שהיא כולה לאישים: **ת"ל** ככם כגר. הוי למימר כדלעיל השתא לעוף איתרבאי: **דכתיב** כי מולים היו כל העם. פירוש שמלו עצמם ביציאתם ממצרים ואע"פ שאותן שהיו נימולים בימי אברהם לא מלו אותם ביציאת מצרים מ"מ מעיקרא כשמלו עצמן מלו ליכנס בברית המקום וליבדל משאר אומות וגם כי עתה טבלו: **וישלח** את נערי בני ישראל ויעלו עולות. ואע"ג דפליגי התם בפרק פרת חטאת (זבחים קטו) איכא דאמרי עולת ראייה הואי ואיכא דאמרי עולת תמיד [הואי] י"ל שהקריבו הרבה עולות: (לעיל. גבי) גר תושב עושה מלאכה לעצמו. מכאן קשה לפ"ה דפרק החולץ (יבמות מח:) דקאמר וינפש בן אמתך והגר זה גר תושב פי' בקונט' שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים ומחלל שבת כעובד כוכבים והכא קאמר גר תושב עושה מלאכה לכן י"ל דהתם מיירי לענין שלא לעשות מלאכה עבור רבו אבל לעצמו שרי (פסק) מכאן פסק ר"י שמותר להניח לעובד כוכבים לעשות מלאכתו בשבת בבית ישראל עבור עצמו:

תוספות וזורק על העם. שמתו עולות הרבה ושלמים הרבה שהספיק דמם לזרוק על כל אחד מישראל: **ואין** הזאה בלא טבילה. להכי גר שבא בזמן הזה להתגייר צריך טבילה: **צריך** שיפריש רובע כו'. לא דמי לגנה ריולדת דלא מפרשי משום דקרבן שלהם להכשירן בקדשים אבל גר מביא קרבן להתירו בקהל: **בישראל** בי"ט. דנפישה בעלמא כתיב ביה ולא שביתה: **הלכה** כר"ש. דלאמר גר ועבד ואמה התושבים עושין מלאכה לעצמן כישראל בחול ודוקא לעצמן ולא לאחרים: **ה"א** כי מייתי קרבן בשוגג כו'. תימה א"כ לכתוב קרא בשוגג:

עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הל' ד:
יב ב מיי' פי"ד מהל' מעשה"ק הלכה ג ופט"ז הלכה ג:
יג ג מיי' (פ"י מהל' ע"ז הלכה ו) [פי"ב מהל' שבת הל' יד טוש"ע א"ח סימן רס סעיף א]:
יד ד מיי' פ"ט מהל' שגגות הלכה א:
טו ה מיי' פ"י שם הלכה א:
טז ו מיי' שם פ"ט הל"ה:
יז ז מיי' פ"י מהלכות נזירות הלכה טו:
יח ח מיי' שם הל' ג:
יט ט מיי' פ"ז מהל' שבועות הלכה יג:
כ י מיי' פ"ט מהלכות שגגות הלכה ז:
כא כ מיי' שם הל' ה:
כב ל מיי' שם פ"ה הלכה ג:

◆

תורה אור השלם

1. וכי יגור אתכם גר או אשר בתוככם לדרתיכם ועשה אשה ריח ניחח לה' כאשר תעשו כן יעשה: במדבר טו יד
2. הקהל חקה אחת לכם ולגר הגר חקת עולם לדרתיכם ככם כגר יהיה לפני ה': במדבר טו טו
3. והקריבו הכהן אל המזבח ומלק את ראשו והקטיר המזבחה ונמצה דמו על קיר המזבח: ויקרא א טו
4. ואם מן העוף עלה קרבנו לה' והקריב מן התרים או מן בני היונה את קרבנו: ויקרא א יד
5. כי מלים היו כל העם היצאים וכל העם הילדים במדבר בדרך בצאתם ממצרים לא מלו: יהושע ה ה
6. ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואמר לך בדמיך חיי ואמר לך בדמיך חיי: יחזקאל טז ו
7. וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עלת ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים: שמות כד ה
8. ויקח משה את הדם ויזרק על העם ויאמר הנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם על כל הדברים האלה: שמות כד ח
9. וכפר עליו הכהן באיל האשם לפני ה' על חטאתו אשר חטא ונסלח לו מחטאתו אשר חטא: ויקרא יט כב
10. וכי ימות מת עליו בפתע פתאם וטמא ראש נזרו וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו: במדבר ו ט
11. ואם בפתע בלא איבה הדפו או השליך עליו כל כלי בלא צדיה: במדבר לה כב
12. ויאמר ה' פתאם אל משה ואל אהרן ואל מרים צאו שלשתכם אל אהל מועד ויצאו שלשתם: במדבר יב ד
13. ערום ראה רעה ונסתר ופתאים עברו ונענשו: משלי כב ג
14. פתי יאמין לכל דבר וערום יבין לאשרו: משלי יד טו
15. ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע והוא שפחה נחרפת לאיש והפדה לא נפדתה או חפשה לא נתן לה בקרת תהיה לא יומתו כי לא חפשה: ויקרא יט כ

שיטה מקובצת

א] ככם. עי' תוס' מנחות (דף פב ע"ב): ב] תיבות לדבר אחר נמחק: ג] דמים פי' אי מה אבותיכם ברם עולה וזבחים שלמים אף הם כו' ת"ל יעשה אשה ריח ניחוח לה' אמרת צא וראה דמה מין דמים שכולה עולה לאישים ואין לך הימנו היתר אי אתה מוצא אלא עולת העוף ע"כ: ד] עי' בחדושין: ה] משה את הדם תיבת חצי נמחק: ו] טבילה. גליון בלא טבילה לפניה כדי לקבל ההזאה.

מסורת הש"ס

א) [ילקוט ליתא], ב) [זבחים סה.], ג) [יבמות מו: ע"ש], ד) [נ"ל לדורותיכם וגו'], ה) [ר"ה לא:], ו) [לקמן כה: ע"ש], ז) [לעיל ח.], ח) לעיל ב:, ט) [נזיר יח.], י) [ילקוט ליתא], כ) [עי' קושית הרי"ף בפסחים לג: ד"ה מעילה], ל) [נ"ל מזיד כשוגג וכ"ה בת"כ וילקוט ועי' לקמן בסמוך], מ) [עי' תוס' פסחים לג: שהביאו בקושיא], נ) שבועות כה: לג: לה., ס) [נ"ל מזיד כשוגג], ע) [סוטה לג. שבועות לב.], פ) [ילקוט ליתא], צ) לעיל ב:, ק) [לעיל ח.], ר) כפ"ה: סהד', ש) [ויקרא יט], ת) לא נמצא שם שום פלוגתא מה אך במשנה ד' ו. פלוגתא דר"ע וריה"ג ועי' בהגה"ה שכתב בג"ש.

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שבועת וכו' אשם הס"ד ואח"כ מ"ה אשר חטא מדמצי למכתב:

◆

גליון הש"ס

גמ' פתאום זה מזיד. עי' פסחים לג ע"ב תד"ה מעילה:

◆

מוסף רש"י

והקריבו מה ת"ל. בעולת העוף כתיב והקריבו הכהן אל המזבח, מה ת"ל, הא כתיב והקריב מן התורים וגו'

◆

רבינו גרשום

Torah-Box.com diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com